

Tôi có nhóu kå niåm vå cái đåu tóc cåa tåi. Nhà nghèo, tiån båc thì ít nhång tóc tại thì nhóu. Nhång đåa trå cùng låa khác có thå chå cån ra tiåm hớt tóc måi tháng måt lån, còn tåi måi hai tuån tóc đã ra låm chåm. Cái khó là làm sao tåi kå xin đåc tiån đå ra ngåi trên ghå anh phó cåo. Thåi đó tåi không hå låa måt ngåi thå hớt tóc hay måt tiåm hớt tóc cho riêng mình mà chåy lung tung, tiån đâu hớt đåy. Tôi còn cái cåm giác ngåi trên chiåc ghå có tay dåa, lån và cång ngåc, cái “tông-đå” cùn rå cåa ông thå nhå cån giåt tång mång tóc trên đåu, mà tåi không hå tå måt tiång than van hay phiån trách vì tåi cå så ông thå giån, không tiåp tåc hớt cho mình thì tåi phåi mang cái đåu chå hớt måt bên vå nhà. Nhång tiåm hớt tóc trong måt ngôi làng nhå thåi chiån tranh, phån lån nghèo nàn, rách nát. Tôi còn mång tång ra nhång tåm cåa cåt tre thång lå, xiêu låch và sån nhà đåt cát pha nhång dåm tóc đen vung våi và nhång ngåi thå hớt tóc, đåi sång buån råu, tå nhåt nhå cái quán hớt tóc cåa ông.

Tôi không quên đåc nhång tåm kính soi måt loang lå đã tråc nhåu phån trång thåy, chiåc låc sång màu đen đã mòn rång có khi lên tån cán, cái chåi nhå nhúng nåc, håp phån hiåu “talc” mà cái bông thåm phån đã mòn đôi khi làm rát cå làn da, cái khoång tóc vån hình dáng nhå chiåc nåm cá nhå làm bång sång trâu, và cái khăn choàng cåu bån “màu cháo lòng” mà måi lån hớt tóc xong ông thå dùng nó đå tung lên nhå anh chàng “metador” đåu bång cái khăn “capote de brega” màu đå lên, đå våa rå tóc trong cái khăn ra, våa phåi tóc vån trên cái đåu måi và trên vai áo cåa tåi. Tôi thång có cåm tång nhång ông thå hớt tóc già tå tå våi chúng tåi hån là nhång ngåi thå trå, nhång ông thå trå thång månh tay åi cái “tông-đå” trên đåu tåi không thång tiåc vì thiåu kinh nghiåm hay vì hå ít biåt thång trå con hån nhång ông già.

Thåi thå åu, tåi vån thång åc ao måt ngày nào đó đåc ngåi trên cái ghå båc da đå, dåi måy chiåc quåt máy chåy vå vå trong måt cåa hiåu hớt tóc đèn đåc sáng choang, ngoài hai đåc ngå phå chính såm uåt cåa thành phå våi nhång ông thå måc áo choàng trång trông nhå nhång ngåi y tá.

Tuy våy, sau này khi trång thành tåi thång nghiå và thång nghå hớt tóc. Các bån có thåy ai làm nghå này mà giàu có không? Ngåi thå may có thå may cho måt ông khách såp måt lúc ba bå áo quån, nhång ngåi thå hớt tóc thì không. Måt tuån chúng ta có thå đi ăn tiåm ba lån nhång måi tháng chå ghé tiåm hớt tóc måt lån. Giá cå cũng chång åy, thåi gian cũng ngån åy, không đòi đåc tiån thêm mà sang trång cũng không ai đi hớt tóc måi tuån måt lån. Nghå hớt tóc sang trång thì må cåa hiåu trong nhång căn phå, làng nhång thì che mái bên hông nhà ngåi khác trong con håm nhå cũng xong. Cũng có nhång ngåi thå hớt tóc våa hè må “tiåm” ngoài vån hoa hay bên bå sông, chå cån måt gåc cây đå treo vào đó tåm kính soi, khách tha hå hång gió mát hay båi đång. Låi có nhång ngåi hành nghå hớt tóc đåo, đå nghå chå gói gån trong måt chiåc håp gå nhå và chiåc ghå xåp mang theo trên chiåc xe đåp “cà tàng.” Đây cũng là måt nghå våt vå, vì qua mùa Đång buåt giá, hay lúc tråi måa gió, ngåi thå hớt tóc đåo

chá còn viá c nám nhà.

Tá ngày vào Nam, tôi lái biát thêm đác nhiáu ông chá tiēm hāt tót có tính nghá sĩ. Nháng lúc buán buán á khách, ông đem cây đàn guitar lám phám treo trên vách xuáng, nán nát vài nát nhác rái cát tiēm ng ca mát đôi câu váng cá mùi mán. Sau này đái nhà nhiáu lán, sáng á nhiáu thành phá khác nhau, tôi lái quen biát thêm nhiáu ngáoi thá hāt tót, đáu đác biát mà tôi nhán tháy là há nói nhiáu, hay bát chuyán và hình nhá tát cá đáu nghèo, may lám là đá ăn, vì náu giàu há đá không làm nghá hāt tót.

Ngáoi ta tháng xem ngáoi thá hāt tót nhá ngáoi quen, ít có nghá nào mà thá và khách tháng trở chuyán vái nhau nhiáu nhá nghá này, và lá cá nhiên không ai nay hāt ông thá này, mai hāt tót hiáu khác. Ông thá đá biát kiáu tóc, lái hāt, sá thích cáa khách, vào tiēm là ngái xuáng ghá, ông thá choàng tám khăn lên là bát đáu, không cán hái khách hāt ngán hay dài, kiáu cá ra sao, cho nên nhiáu khi thá bán, khách phái chá, không thá nói ông thá nào đang rán há thì hāt tót cho mình cũng đác.

Đái vái nháng đáa trá còn đác báng trên tay má thì hāt tót cho chúng là cá mát các hình, chúng váa khóc váa giáy giáa, có khi gáp nháng tháng con mát đáy, ông thá hāt tót còn bá chái máng. Đái vái nháng đáa trá mái lên máoi thì cũng cháng thú vá gì, khi hāt nó cúi gám đáu xuáng cám nhá thác, tiēm công hāt lái ít, chá đái vái nháng ngáoi lán, thì thá và khách hình nhá táng đác, tha há chuyán trò tâm sá chuyán làng chuyán xóm, chuyán ông này bà ná, đán cá chuyán lán lao “quác gia đái sá.”

Nghá hāt tót đác xem là nghá “cao tháng” vì có quyán “xoa đáu nán cá” ngáoi ta. Nghá này cũng đác đác quyán là “cám dao ká cá” ngáoi khác mà không ai kián táng hay tháa gái. Ngày xáa, bà Thá Kính chá cám cái kéo đánh cát mát sái râu mác ngáoi cá trên mát cháng mà phái mang nái oan đán nái phái đem thân gái cáa Phát, trong khi ông thá hāt tót ngày nay cám con dao sác múa may trên mát trên cá ngáoi ta, có khi váa cám dao váa ká chuyán Taliban cáa cá, chát đáu đách thá mà ván háp pháp. Trái lái trong trái giam Guantanamo muán khai thác tin tác, ngáoi ta phái cháy đái n trán náoc tù nhân, nháng tái các tiēm uán tóc hay hāt tót chá cán cháy mát đáng “táng-đá” hay mát đáng kéo là các bà, các ông sán sàng phun ra hát lý lách, cháng vá làm gì, con cái ông nào bác sĩ, ông nào ká sá, gia tá ra sao, váa đi du lách á đáu vá. Trong thái chián tranh Viát Nam các tá chác tình báo mián Bác chác không quên gái ngáoi vào các hiáu uán tóc hay hāt tót gán các căn cá quân sá cáa chúng ta đá láy tin tác.

Trong nháng thành phá nhá hay quán lá, tiēm hāt tót xem nhá mát háng thông tán đáa pháng

nho nh . Ngh  này khách v  th  c  v n m  c ng c  đ p. T i bi t nhi u ng  i không th c nh ng c u h i ki u “c ng an l m việc,” nh t là nh ng l c ph i vào h t g p  ng th  m i. C c v n đ p c n t y theo th i đ i m  v  th i s  qu c n i, qu c ngo i. Cách đ y kho ng ch c n m, sau khi cho ng c i kh n vào c , th ng c u h i đ u ti n đ  làm quen với khách, n u l  khách l  m i đ n ti m l n đ u, c a ng  i th  l : “ ng anh qua M  đ c bao l u r i?” T  c u h i n y s  đ i đ n nh ng chuy n nh  vượt bi n, b o l nh hay H.O., r i t  đ i n y đ i n  s  đ i đ n chuy n   t  bao l u, qua M  n m n o, b y giờ làm g i? B y gi  th  c u h i c  th  đổi sang h ng kh c, nh  “ ng anh v  Việt Nam m y l n r i?” T  c u h i n y s  đ n đ n chuy n c i n ng   Việt Nam, chuy n mua đ t, chuy n t nh đ i, b  con, chuy n t n k m, ti u x i.  t  i vào ti m u n t c hay h t t c m  gi  đ c im lặng tr c nh ng c u h i “g i  y” kh o l o c a nh ng ng  i th , nh ng “đ u tr  vi n” r t thành th o t m l y c a khách hàng.

Nh ng s i t c tr n đ u t i, theo n m th ng đ  d i bao nhi u l n đ  ph i nh  đ n ng  i th  h t t c. T  nh ng s i t c đ n nh nh, ngày nay n  đ  tr  thành hoa r m, r i tr ng b c. C m t ng v  thời gian đ  đ n v i t i, khi nh n nh ng đ m t c b c g n h t, r i tr n ch c kh n cho ng tr n gh  h t t c s ng hôm nay. M i t c ch nh l  thời gian. Bao nhi u người th  h t t c cho t i su t c  cu c đ i đ  không c n tr n đ i n y n a. B n ngh  g i khi đ  ngang qua m t khu ph  c  c i ti m h t t c th i th   u, m  c  nh  v t v  con ng  i đ  ho n t n thay đổi hay bi n m t.